

A person is seen from behind, swimming in the ocean. The sun is low on the horizon, creating a bright, golden glow that reflects on the water's surface. The person's head and shoulders are visible above the water, and their hair appears to be floating. The overall scene is peaceful and serene, with the warm colors of the sunset dominating the background.

MILJØPLAN 2023 - 2030

KOMMUNEDPLAN FOR MILJØ, KLIMA OG NATUR
RISØR KOMMUNE

HVORFOR MILJØPLAN I RISØR KOMMUNE

- ▶ Alle klimagassutslipp er lokale. Arealbruk og nedbygging er den viktigste årsaken til tap av natur. Kommunene er landets viktigste arealforvaltere, og det forvaltningsnivået som er nærmest befolkningen, organisasjonslivet og næringslivet. Uten kommunal innsats kan ikke klima- og naturkrisen håndteres.
- ▶ Det er kommunene som evner å omstille seg, og se mulighetene fremfor begrensningene omstillingen gir, som vil lykkes i årene fremover.
- ▶ Miljøplanen viser hvordan Risør kommune tar ansvar for den pågående klima- og naturkrisen verden står ovenfor, samtidig som kommunen utvikles og blir mer attraktiv.

VI MÅ SAMARBEIDE LOKALT, REGIONALT, NASJONALT OG INTERNASJONALT - ALLE HAR EN ROLLE

17 SAMARBEID FOR Å NÅ MÅLENE

- ▶ En nøkkelfaktor i arbeidet er å involvere og engasjere alle aktører til felles innsats.
- ▶ Kommuner er spesielt sentrale i implementeringen av bærekraftsmålene fordi de er nærmest innbyggere, næringsliv og organisasjonsliv.
- ▶ Innbyggerne må kunne ta gode valg. Mange frivillige organisasjoner og grupper er aktive i Risør og ønsker å kunne ta bærekraftige valg, og drive sin aktivitet for fellesskapets beste i dag, og for fremtiden.
- ▶ Næringslivet legger føringer gjennom sin drift. De er bidragsytere for å identifisere og lage løsninger for fremtiden, og er viktige lokale samfunnsbyggere.

HVA ER KLIMAGASSUTSLIPP OG HVORDAN KAN VI GJØRE EN FORSKJELL?

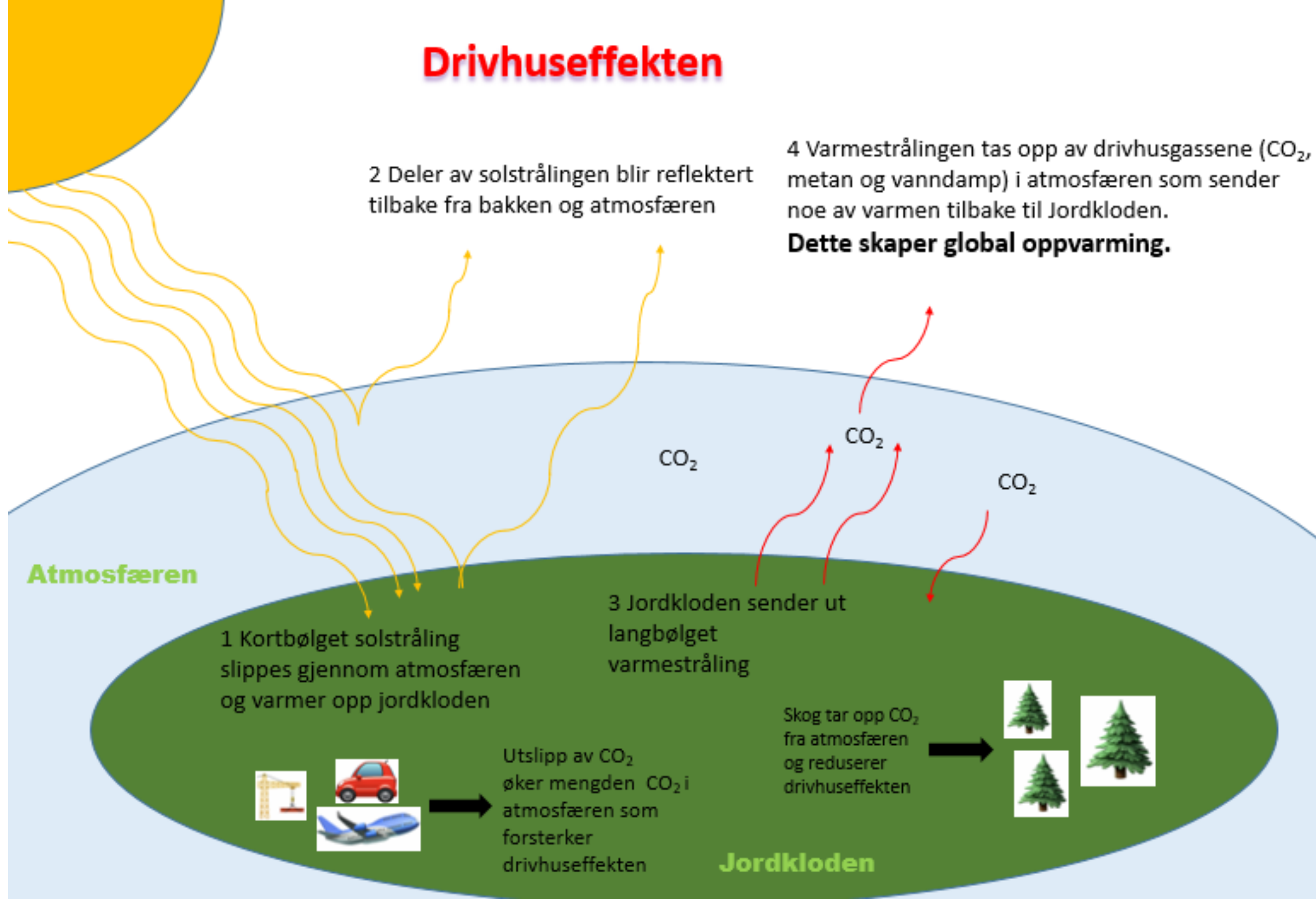
- ▶ Drivhuseffekt er når gasser i atmosfæren fanger opp en del av varmeenergien som jorda sender ut, etter å ha blitt varmet opp av sola. Dette er nødvendig for at det skal være levelig på jorda, men økt drivhuseffekt fører til klimaendringer.
- ▶ Klimaet er i endring fordi det slippes ut mer drivhusgass i atmosfæren enn det som er naturlig. Et eksempel på en drivhusgass (også kalt klimagass) er karbondioksid, CO₂. Gassen gjør drivhuseffekten sterkere. Mindre varme slipper ut gjennom atmosfæren. Dermed blir kloden varmere enn den ville ha vært uten gassen, og klimaet endrer seg
- ▶ Alle klimagassutslipp er lokale, og i Risør slippes det ut nesten 20 000 tonn klimagasser hvert år.
- ▶ Gjennom kommunes arbeid kan utslippene reduseres betraktelig, for eksempel gjennom hvordan vi planlegger at folk skal bo, jobbe og reise.
- ▶ Hver kjøretur med en dieselbil fra den ene ytterkanten i kommunen, på Åkvåg, til fylkesgrensen på Gjernes, fører til utslipp av 3 kg CO₂.
- ▶ Hver enkeltperson i Norge generer i gjennomsnitt et utslipp på 9,3 tonn CO₂ (2020). Utslippene i Risør tilsvarer ca. 2,7 tonn CO₂ pr innbyggere så hver av oss generer det meste av utslipp utenfor kommunen, gjennom reiser og forbruk av varer og tjenester produsert utenfor Risør.

Ett tonn CO₂ tilsvarer

- ▶ 250 hamburgere
- ▶ 44 kg storfekjøtt
- ▶ 1,4 tonn med bønner (tørkede)
- ▶ Matsvinnet til en norsk gjennomsnittshusholdning i et år
- ▶ 22727 kr brukt på generelt forbruk og tjenester
- ▶ 12 mobiltelefoner
- ▶ 3846 bananer
- ▶ 250 kg plast (formet polyetylentereftalat/PET)
- ▶ Rundt tre kvadratmeter mindre sjøis i Arktis på sommeren.
- ▶ 5050 km med bensinbil
- ▶ 4500 km lang flytur for en person
- ▶ 41 667 km med eltog for en person
- ▶ Et cruise på 3106 km for en person
- ▶ 2,4 fat med olje brukt

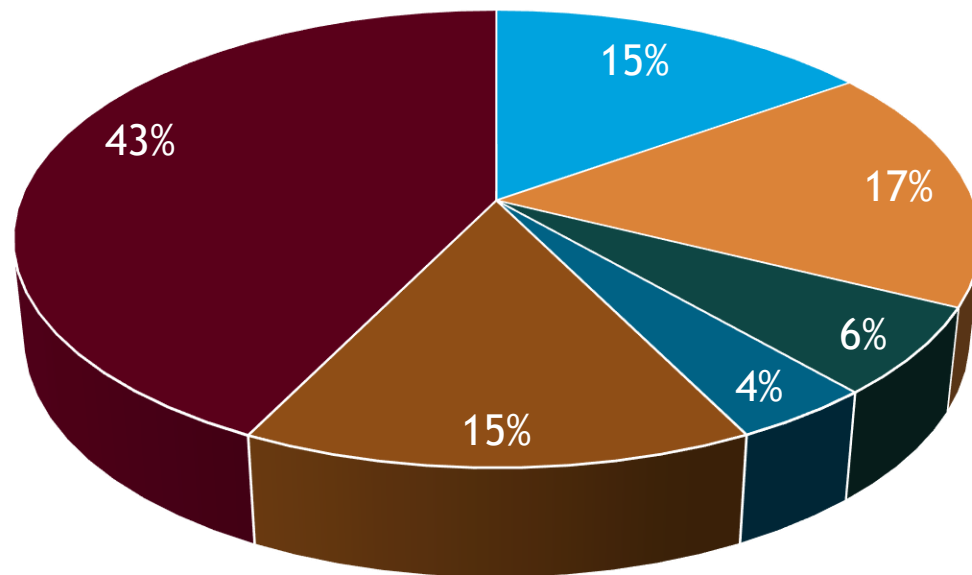
(kilde: Fremtiden i våre hender)

Drivhuseffekten

KLIMAGASSUTSLIPP I RISØR I 2021

Fordeling av 18 783 tonn CO₂e sluppet ut i Risør i 2021

■ Annen mobil forburning ■ Avfall og avløp ■ Jordbruk ■ Oppvarming ■ Sjøfart ■ Veitrafikk

CO₂ ekvivalenter(CO₂e) - Hva er det?

En enhet som brukes i klimagassregnskap.

Enheten tilsvarer den effekten et tonn CO₂ har på den globale oppvarmingen over en gitt periode (100 år). De øvrige drivhusgassene har sterkere oppvarmingspotensial, og regnes om til CO₂e.

43%

VEITRAFIKK

Veitrafikk er vår største utslippskilde, og med en eventuell ny E18 gjennom kommunen vil denne høyst sannsynlig øke. De siste årene er det imidlertid blitt noe mindre utslipp fra vei, på grunn av flere elbiler og fossilbiler som bruker mindre drivstoff.

15%

ANNEN MOBIL FORBRENNING

Annen mobil forburning er i all hovedsak utslipp for bygg- og anleggsvirksomhet. Utslippene her er stadig økende, og et område hvor potensialet for kutt er relativt stort.

17%

AVFALL OG AVLØP

Utslippene er nedadgående, men sammenligner vi oss med andre kommuner er det innenfor avfall og avløp vi har størst forholdsmessig utslipp. Noe kan forklares med at vi har et stort avfallsanlegg på Hestemyr og mange hytter som tradisjonelt har vært dårligere på å sortere avfallet sitt. Likevel er potensialet for kutt stort her.

15%

SJØTRAFIKK

Sjøtrafikk inkluderer all trafikk innenfor Risørs grenser. Mye av dette kan vi ikke gjøre noe med, men utslipp fra fritidsbåter og fra opplag av båter er betydelig.

6%

JORDBRUK

Utslipp fra Jordbruk holder seg relativt stabilt over tid. Risør er ikke en stor jordbruks-kommune. Den største andelen av utslippene kommer fra husdyrenes fordøyelsesprosesser.

4%

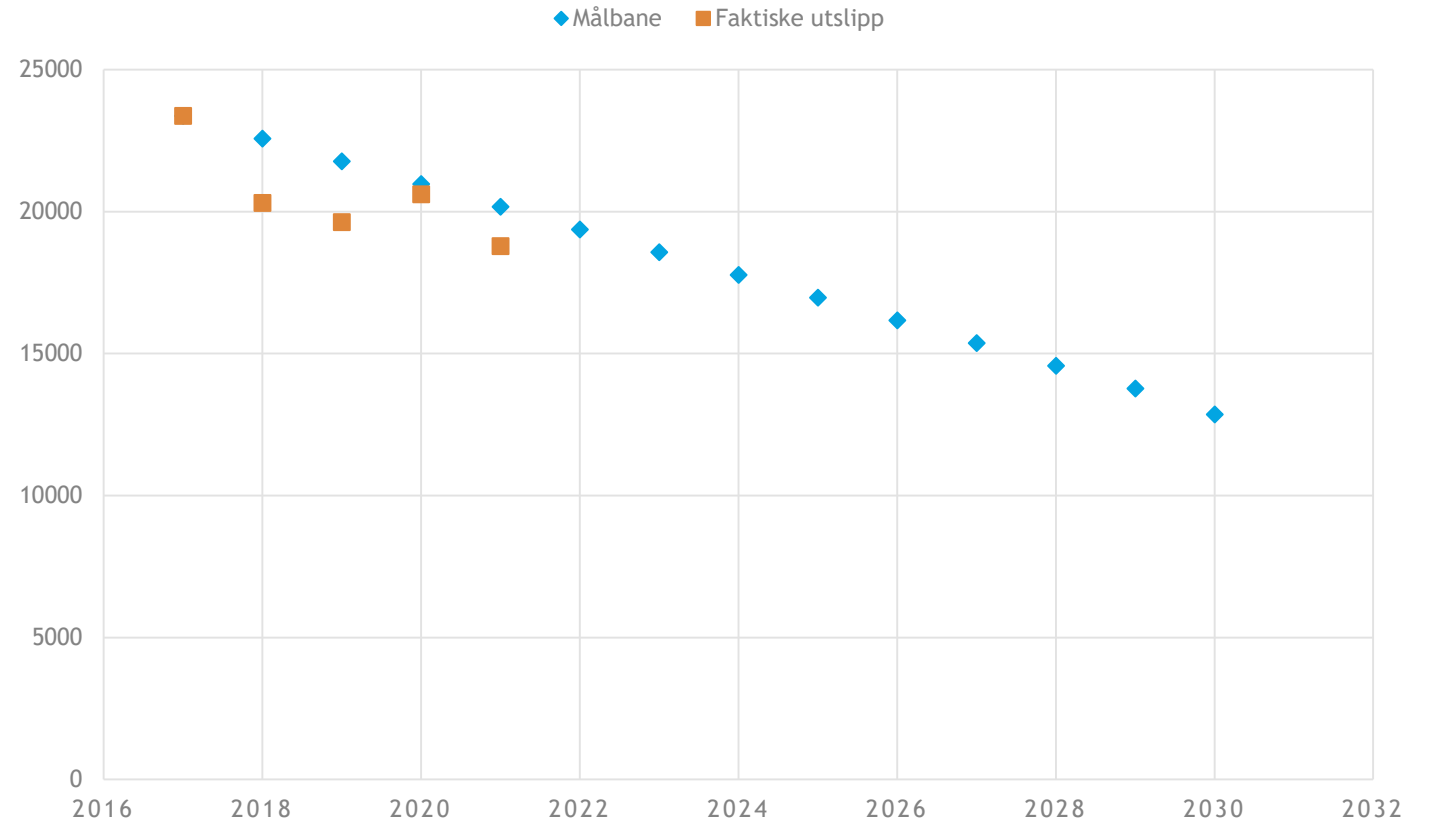
OPPVARMING

Her har det vært en ganske stor nedgang de siste årene, som i all hovedsak skyldes i at færre benytter ikke-fornybare energikilder til oppvarming

KLIMAGASSUTSLIPP I RISØR

- ▶ Risør har mål om at årlige utslipp av klimagasser skal reduseres med 50 %, forhold til i 2017 innen 2030 og 90% innen 2050.
- ▶ Disse målene betyr at årlige utslipp i Risør må ned fra 23 000 tonn i 2017 til 11 500 tonn i 2030
- ▶ Den blå stiplede linjen viser målsetningen og utviklingen vi må se for at målet skal nås.
- ▶ De oransje boksene viser faktisk utslipp år for år. Som vi ser er Risør foreløpig i rute med arbeidet.

UTVIKLING AV UTLIPP RISØR

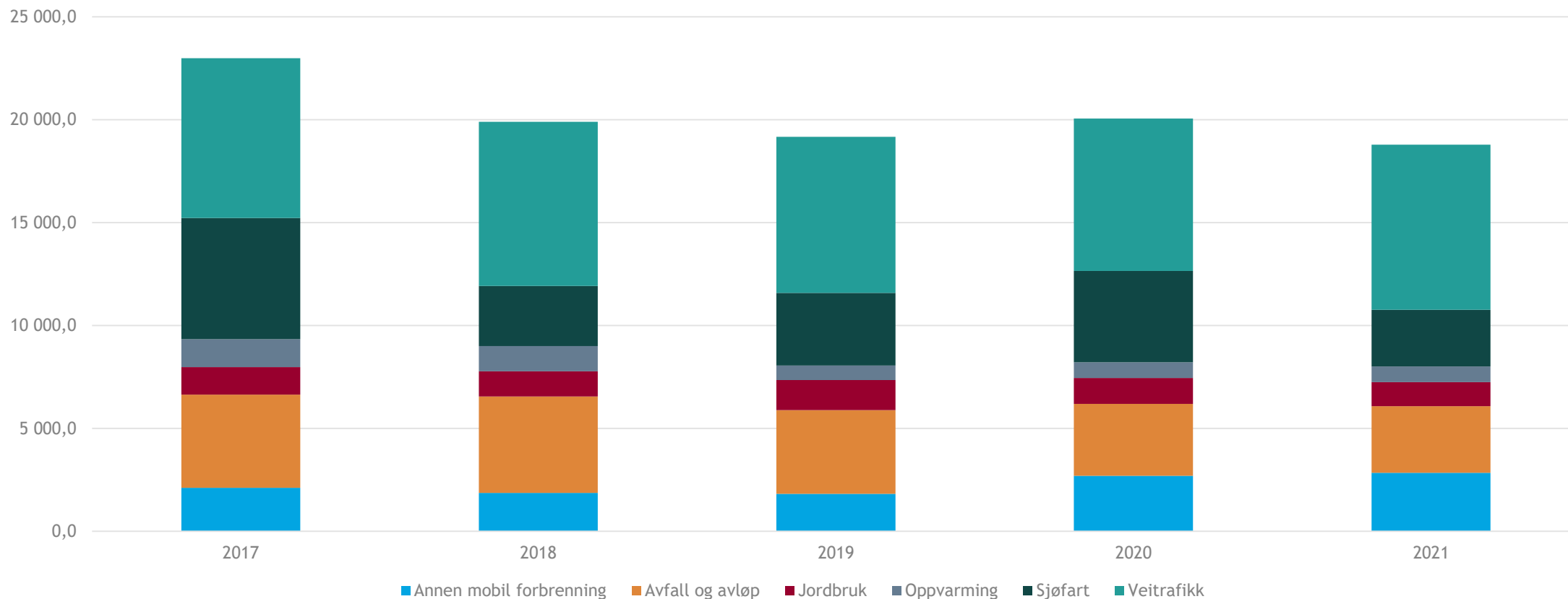

KLIMAGASSUTSLIPP I RISØR

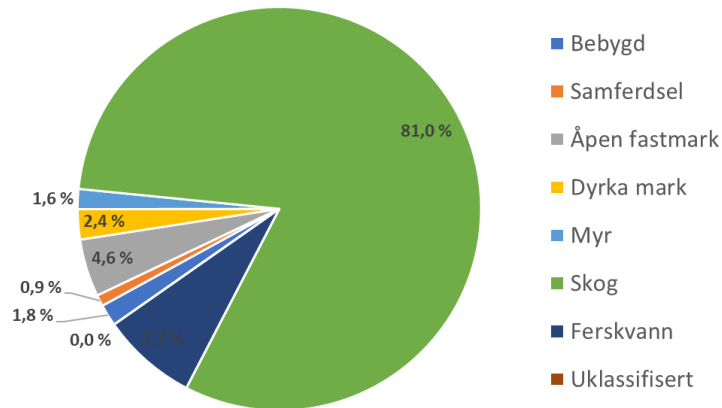
UTVIKLING OG FORDELING 2017-2021

Klimagassutslippene i Risør varierer fra år til år, med særlig stor variasjon i utslippene fra sjøtrafikken. Dette skyldes delvis variasjon i antall båter i opplag, men også endringer i rapporteringsmetode. Fra 2020 til 2021 skyldes nedgangen at flere båter går på landstrøm. Det er en særlig positiv utvikling med nedgang i utslipp fra avfall og avløp. Det er økning i «annen mobil forbrenning» som i all hovedsak skyldes bygg- og anleggsvirksomhet, samt fra veitrafikk.

Utvikling klimagassutslipp Risør

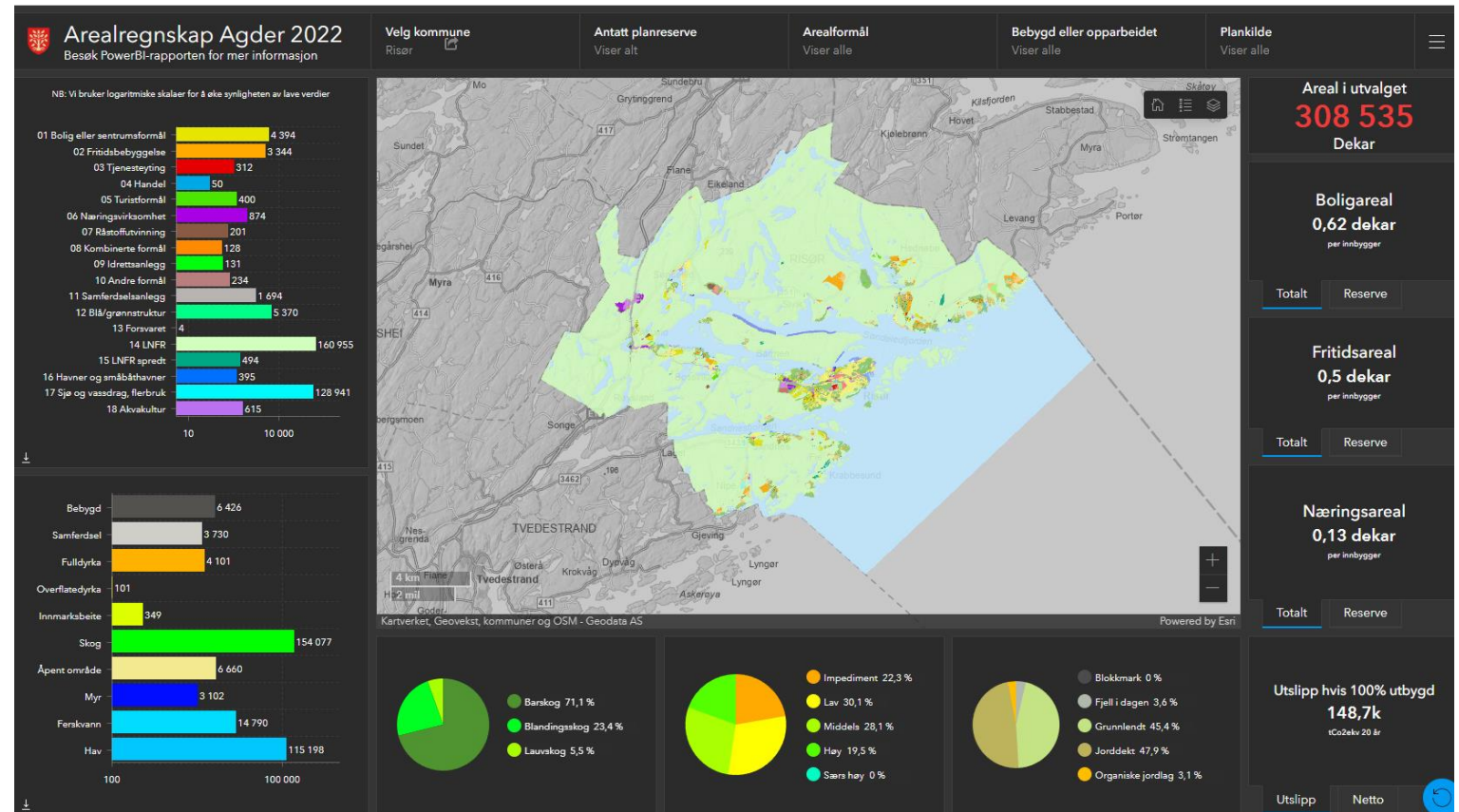
AREALFORVALTNING OG NATUR I RISØR

Arealbruksendringer er den største trusselen mot både naturmangfold og jordvern, og kunnskap er en forutsetning for å kunne ivareta viktige verdier.

Arealregnskap er et verktøy for å analysere:

- Hvilke arealtyper vi har (skog, vann, myr, osv) og enkelte egenskaper ved dem.
- Hvilke arealer vi har bebygd eller opparbeidet, og til hvilken bruk.
- Hvordan planlegger vi arealene våre framover?
- Hva skal være lovlig bruk?

Lenke til arealregnskapet: [Arealregnskap for Agder 2022 \(arcgis.com\)](https://arcgis.com)

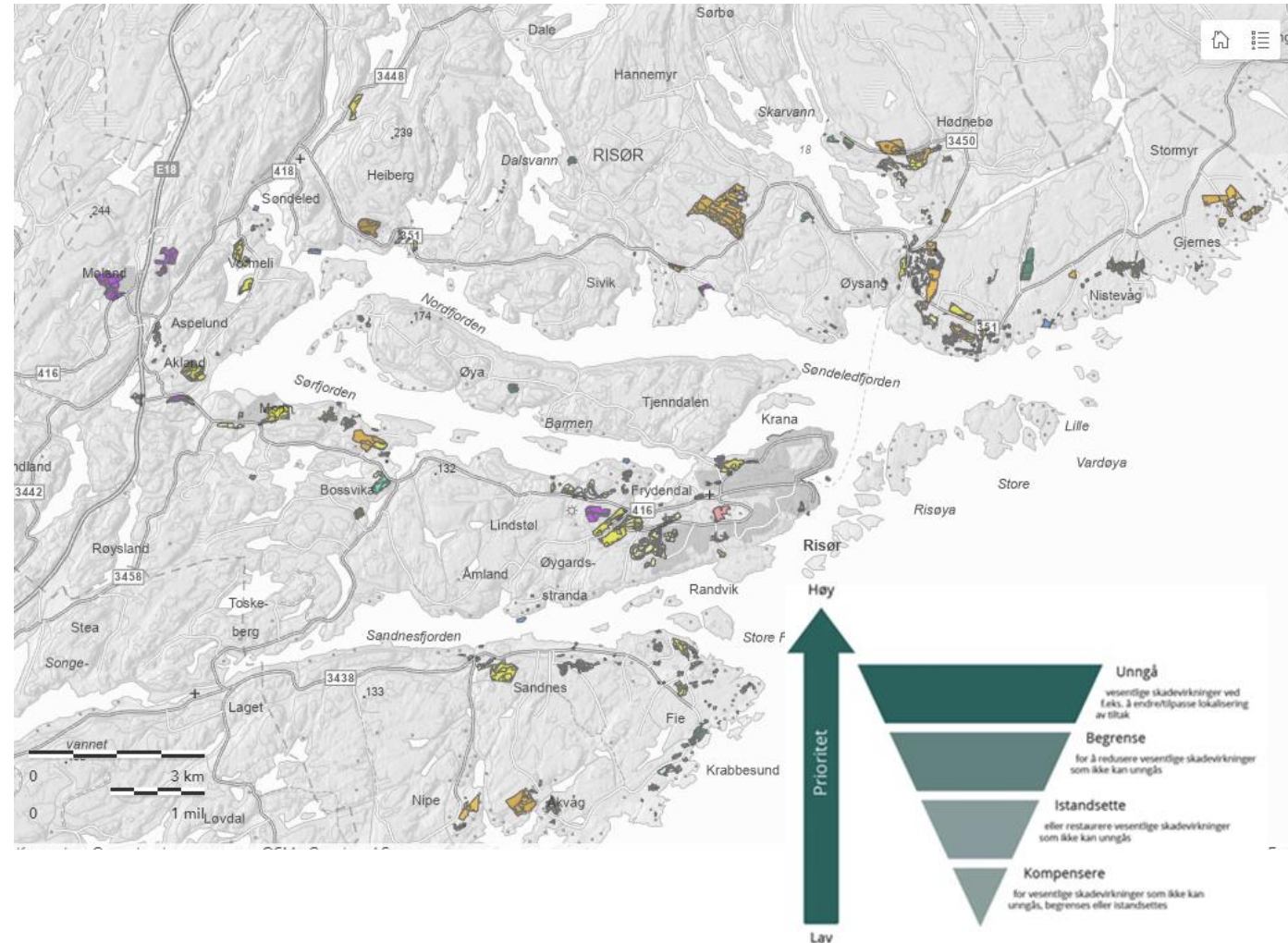
AREALFORVALTNING, NATUR OG KLIMA I RISØR

Utbygging har store konsekvenser for naturen vår, og for klimaet på grunn av frigjøring av CO₂ fra skog og myr, og mindre natur som kan absorbere CO₂.

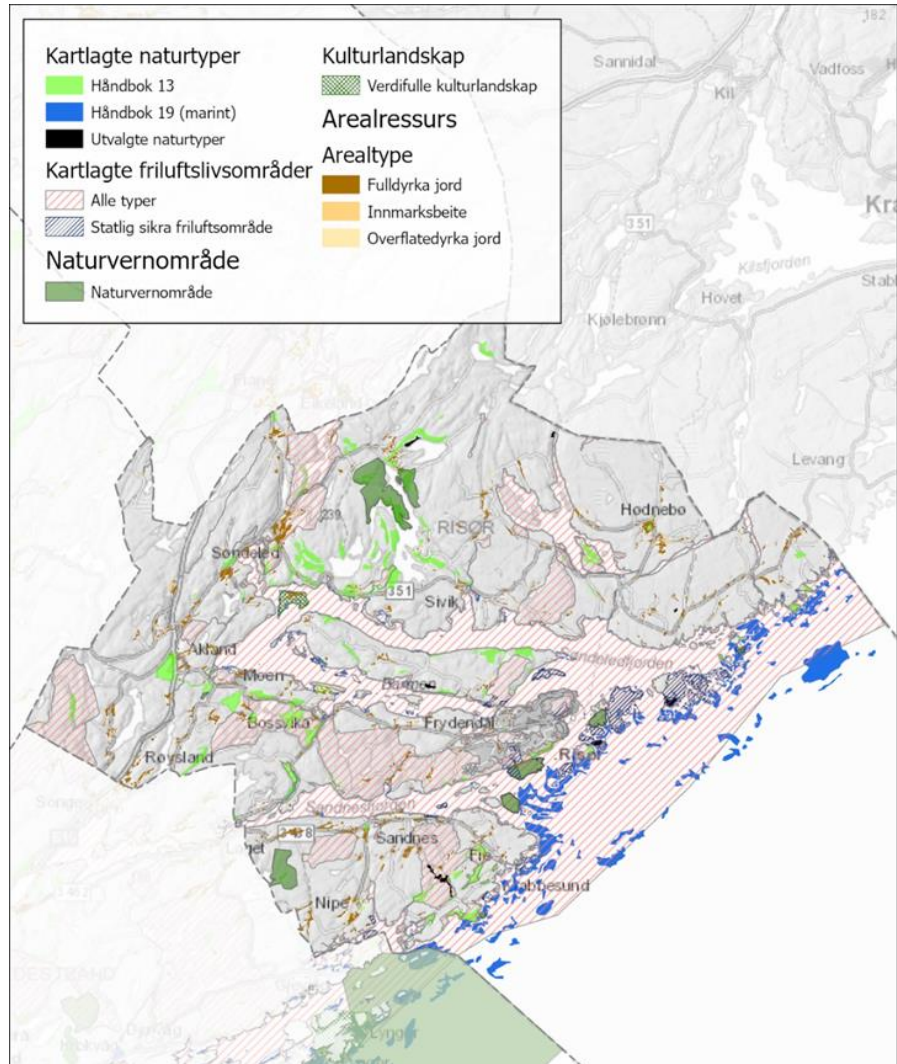
Kartet viser områder hvor det i dag er planlagt utvikling av bolig, fritidsbebyggelse og andre formål i Risør.

Utbygging i disse områdene over en 20-årsperiode vil føre til et utslipp som er minimum fem ganger dagens årlige utslipp fra hele Risør kommune.

Arealforvaltning, klima, og natur henger sammen. Vi må minske vårt fotavtrykk, og i mye større grad enn i dag ta hensyn til både natur og klima når vi planlegger for fremtidens Risør.

FORVALTNING AV NATURTYPER OG VIKTIGE ARTER

- ▶ Kunnskapen om naturressursene i kommunen er per i dag ikke god nok. Kun et lite utvalg av naturen i Risør kommune er kartlagt. For å kunne forvalte naturen og artene på en god måte må vi vite mer om hva som lever hvor. Vi må både få kunnskap om truede artene, men også om fremmede arter som truer arts mangfoldet - for å vite hvilke tiltak vi kan iverksette.
- ▶ Skjøtsel av kystlynghei og slåttemark er eksempel på tiltak kommunen er i gang med.

Ca. 2 % av landarealet i kommunen er vernet etter naturmangfoldloven

I følge Montrealavtalen må 30 % av alt areal i Norge være vernet innen 2030.

BETYDNING AV NATURENS EGENVERDI

«Å erkjenne naturens egenverdi innebærer en aksept av at naturen innehar ideelle rettigheter, dvs. et vern mot krenkelser, herunder at andre livsformer, uavhengig av om de er til nytte for menneskene, har en selvfølgelig rett til å eksistere.» (NOU 2004:28 Lov om bevaring av natur, landskap og biologisk mangfold, s. 145)

Naturens egenverdi er sikret gjennom flere internasjonale konvensjoner Norge har undertegnet.

Naturvern innebærer å sikre både sjeldne og vanlige arter uavhengig av nytteverdi for mennesker.

At naturens økosystemer er intakte er avgjørende for at balansen skal opprettholdes til beste for naturen selv, men også for mennesker.

Nærkontakt med uberørt natur gir oss en stor livskvalitet og en respekt for at mennesket er en del av naturen og en større helhet.

Naturen er menneskets livsgrunnlag og vi er avhengige av å høste av den. En høsting som ødelegger naturen vil også ødelegge for oss selv.

ØDELEGGELSE AV MILJØET

Kommunen har en plikt til å unngå å forurensen i sin virksomhet. Samtidig er kommunen forurensningsmyndighet innenfor flere felt. På noen områder er Statsforvalteren myndighet.

Det er få områder med grunnforurensning i Risør, til sammen 11 registrerte lokaliteter. Flere er gamle registreringer og noen av lokalitetene er i sjø.

Det er fire kommunale renseanlegg i Risør og mange enkeltutslipp i form av bl.a. septiktanker med infiltrasjon i grunnen og minirensanlegg. For oppfølging av disse utarbeides det en lokal forskrift og det er laget en tilsynsplan (2023).

Beboere langs hovedveiene i kommunen, E18 og fv. 416, er plaget av støy fra biltrafikken.

Avfallsmengden per person i Norge var, ifølge Miljødirektoratet (09.02.23), 760 kilo i 2020. Norge lå nest høyest sammenlignet med europeiske land, hvor snittet lå på 505 kilo. Målet er å skape minst mulig avfall, bruke det vi kjøper lengre og gjenvinne det når det må kastes.

TILSTAND I FERSKVANN OG SJØ

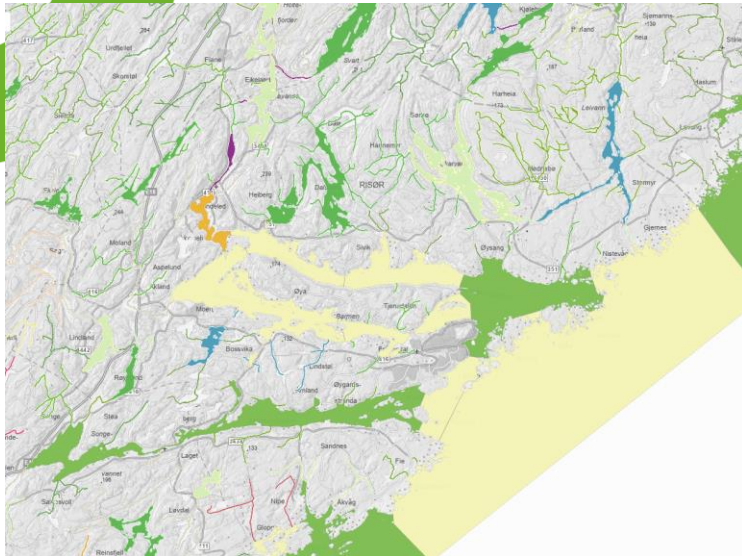
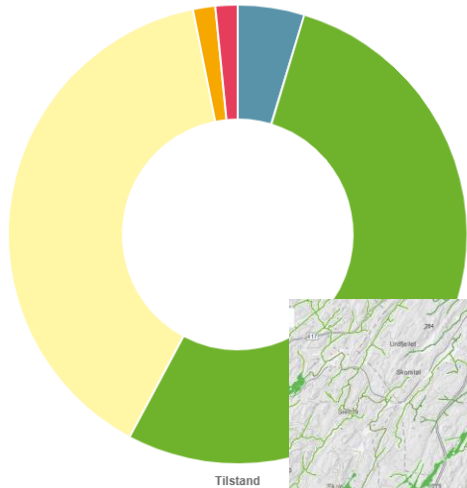
- ▶ Risør kommune jobber i samspill med Agder vannregion for å nå målet om godt vannmiljø i alle elver, innsjøer og kystvann i kommunen.
- ▶ Ett av innsatsområdene for kommunen er gode rutiner og tilstrekkelig kapasitet i vann- og avløpssektoren.
- ▶ I sjøen er utviklingen av fiskebestander og påvirkning på marine arter en regional og nasjonal problemstilling, som kystkommunene i regionen må se på sammen. Det bør utarbeides en helhetlig forvaltningsplan for kysten av Agder, slik det er gjort for Oslofjorden.

VANNMILJØ I RISØR

Økologisk tilstand, Alle overflatevann

	TILSTAND	ANTALL	%
😊	Svært god	3	4.7
🙂	God	34	53.1
😐	Moderat	25	39.1
😞	Dårlig	1	1.6
😡	Svært dårlig	1	1.6
	Alle	64	100.0

- ▶ Etter vannforskriftens metodikk er ca 58% av alle vannforekomster i Risør kommune i god eller svært god økologisk tilstand.
- ▶ Den desidert største påvirkningen er fremdeles sur nedbør.
- ▶ Det er generelt lite kunnskap om tilstanden i kystvannet vårt, og store deler har fått moderat tilstand, beregnet ut fra langtransportert overgjødning.
- ▶ Av tiltak som er planlagt/igangsatt for å bedre vannmiljøet kan nevnes:
 - Kalking/silikatbehandling
 - Oppgradering renseanlegg og avløpsnett
 - Informasjonstiltak og hindre spredning av fremmede arter
 - Fjerne vandringshinder i bekker og elver
 - Opprydding i forurenset sjøbunn
 - Generell informasjon og kompetansebygging
- ▶ Kommunen er ansvarlig myndighet for 20% av tiltakene

MÅLSTRUKTUR OG INNHOLD I MILJØPLANEN

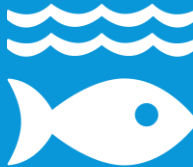
- ▶ Deler av Risør kommune er miljøfyrtårnsertifisert. Gjennom miljøfyrtårnordningen settes det systematiske mål og tiltak for egen organisasjon og tjenestene kommunen leverer.
- ▶ Risør har et eget klimabudsjett som viser konkrete klimatiltak og effekten av disse på de samlede utslippene i kommunen.
- ▶ **Miljøplanen** har fokus på kommunens rolle som samfunnsutvikler, som planmyndighet, og som tilrettelegger for innbyggere, nærings- og organisasjonsliv.
- ▶ Miljøplanen bygger på et utvalg av Bærekraftsmålene og på kommuneplanen.

MILJØPLANEN OG BÆREKRAFTSMÅLENE

2/3 AV DE 169 DELMÅLENE FOR BÆREKRAFTIG UTVIKLING KAN KUN NÅS GJENNOM LOKAL OG REGIONAL HANDLING.

For Risør kommunes miljøplan er særlig følgende hovedmål viktig:

11 BÆREKRAFTIGE BYER OG LOKALSAMFUNN 	12 ANSVARLIG FORBRUK OG PRODUKSJON 	13 STOPPE KLIMAENDRINGENE 	14 LIVET I HAVET 	15 LIVET PÅ LAND 	17 SAMARBEID FOR Å NÅ MÅLENE
Stedsutvikling legger til rette for at mennesker kan ta gode klima- og miljøvalg, leve gode liv og utvikle seg både økonomisk og sosialt	Bærekraftig forbruk og produksjon handler om å gjøre mer med mindre ressurser	Vi må handle umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem	Vi må bevare og bruke havet og marine ressurser på en måte som fremmer bærekraftig utvikling.	Å beskytte, gjenopprette og fremme bærekraftig bruk av økosystemet, sikre bærekraftig skogforvaltning, stanse og reversere landforringelse samt stanse tap av artsmangfold står sentralt.	Samarbeid er avgjørende for å sikre bærekraftig utvikling Vi må engasjere ressurser i næringslivet og i frivilligheten, for å få tilgang på kompetanse, engasjement og finansiering.

OVERORDNET VISJON FRA KOMMUNEPLANEN

«SAMMEN OM ET BÆREKRAFTIG OG LEVENDE SAMFUNN»

Visjonen legger vekt på at for å nå målene i kommuneplanen er vi avhengig av samarbeid og medvirkning fra innbyggere, næringsliv, folkevalgte og kommunens administrasjon.

Med et bærekraftig samfunn mener vi alle de tre perspektivene på bærekraft som FNs bærekraftsmål viser til, miljø, økonomi og sosial utvikling. Det er essensielt for all utvikling at den må være bærekraftig, det samfunnet vi er med og skaper nå må også kunne bidra til et godt samfunn i framtiden. Vi lever i en tid med klimakrise og naturkrise, og våre valg må bidra til at naturen og miljøet vi har rundt oss her i Risør og i regionen blir ivaretatt på en god måte.

Et levende samfunn viser til at vi ønsker et samfunn for innbyggerne våre hvor alle kan leve sine liv på en meningsfull måte, og at kommunen leverer gode tjenester og stimulerer til et rikt kultur- og organisasjonsliv.

EN MILJØPLAN MED MÅL OG TILTAK INNEN SYV TEMA.

For hvert tema presenteres det et hovedmål, flere delmål og en beskrivelse av hvordan delmålet skal følges opp.

Mer konkrete tiltak og oppfølging skisseres i den årlige rulleringen av klimabudsjett og handlingsplan/ økonomiplan.

Tema	Hovedmål - Risør kommune skal
Bygg og anlegg	<i>Effektivisere bruken av egne bygg, redusere energibruk, øke kompetansen blant utbyggere, og være en fremoverlent byggherre for egne prosjekter.</i>
Naturmangfold	<i>Sette naturmangfoldet på den lokalpolitiske dagsorden, og bevare naturen og landskapet på en måte som gjør at kommende generasjoner får like stor nytte og glede av det som vi gjør i dag.</i>
Transport	<i>Gjennom målrettet transporttiltak bidra til en betydelig reduksjon av klimagassutslipp</i>
Arealplanlegging	<i>Gjennom arealplanlegging som legger vekt på fortetting og grøntstruktur, bidra til å redusere klimagassutslippene, unngå nedbygging av natur, og sikre at kommunen kan levere bedre og mer bærekraftige tjenester.</i>
Mat, jord- , skog- og havbruk	<i>Legge til rette for at det produseres nok mat på en effektiv og bærekraftig måte med lavt naturinngrep, og som gir lavest mulig utslipp av klimagasser i kommunen</i>
Bærekraftig verdiskaping og sirkulærøkonomi	<i>Være en kommune som setter fokus på bærekraftig verdiskaping, grønne forretningsideer og som fremmer mulighetene for etableringer og utvikling av næringsliv med en sterk miljøvennlig profil.</i>
Innkjøp	<i>Bruke innkjøp som et sentralt verktøy for å nå kommunes klimamål. Gjennom klare retningslinjer og krav skal den enkelte bestiller og behovshaver enkelt ta grønne valg.</i>

Innenfor bygg og anlegg er gjenbruk, ombruk og sirkulærøkonomi viktig tema. Det handler her om å bevege seg fra en økonomi hvor vi utvinner ressurser, produserer, forbruker, og kaster, til en økonomi hvor vi forvalter ressursene på en slik måte at vi forebygger at avfall oppstår.

BYGG OG ANLEGG

HOVEDMÅL, DELMÅL OG TILTAK

Tema
Bygg og anlegg
Naturmangfold
Transport
Arealplanlegging
Mat, jord- , skog- og havbruk
Bærekraftig verdiskapning og sirkulærøkonomi
Innkjøp

Hovedmål: «Risør kommune skal effektivisere bruken av egne bygg, redusere energibruk, øke kompetansen blant utbyggere, og være en fremoverlent byggherre for egne prosjekter.»

Delmål	Sånn gjør vi det
Reduksjon i utslipp fra nybygg	Alle offentlige nybygg og store hovedombygginger skal ha en sterk miljøprofil som går ut over standardkravene i tek-forskrifter. Der det er mulig skal det vurderes solceller eller andre energiproduserende tiltak med nullutslippsbygg eller pluss hus som mål.
Energiforbruket fra eksisterende bygningsmasse skal reduseres	Eksisterende bygningsmasse skal optimaliseres for å redusere energiforbruket, og materialvalg og arbeidsprosessen skal ha en sterk miljøprofil. Der det er mulig skal det vurderes solceller eller andre energiproduserende tiltak ved ombygging.
Kommunen skal sikre optimal bruk av bygg i eget eie, og selge bygg som ikke er i bruk.	Det skal legges til rette for høy grad av sambruk, flerbruk og ombruk på tvers og internt i kommunen og sivilsamfunnet.
Bidra til økt kompetanse om klima- og miljøvennlige løsninger blant lokale entreprenører og håndverkere.	Vi skal legge til rette for kunnskapsheving om klima- og miljøvennlige løsninger, blant annet gjennom å legge til rette for samarbeid og kunnskapsnettverk for bransjen. I utbyggingsavtaler skal det settes krav til bruk av miljøvennlige materialer, moderne byggemetoder og energiløsninger inngå.
Økt grad av gjenbruk av utstyr og materialer i egne byggeprosjekter	Ved kontrahering av leverandører, eller der kommunen selv gjennomfører byggeprosjekter skal det alltid undersøkes om det finnes gjenvinnbare materialer som kan brukes. Alle bygg skal legge vekt på bruk av materialer som kan gjenvinnes og brukes på nytt i andre prosjekter. Det skal settes krav til avfallsminimering ved kommunale byggeprosjekter.
Ta vare på, og utvikle Risør sentrum som et attraktivt sentrum med en historisk og klimavennlig trehusbebyggelse.	Gjennom samarbeid med vårt lokale bygningsvernssenter, og med kompetanseheving skal vi ta vare på trehusbyen, og fremme dette som et viktig virkemiddel for lagring av CO ₂ .

NATURMANGFOLD

HOVEDMÅL, DELMÅL OG TILTAK

Naturhensyn taper ofte for utbyggings- og næringsutviklingshensyn i dagens planpraksis i kommuner. Forskningsmiljøet NIBR har pekt på fem hovedårsaker til dette: 1) natur har et svakt rettsvern; 2) det er uklare grenser for lokalt selvstyre i arealplanlegging; 3) det er svake kontrollmekanismer i arealplanprosesser; 4) manglende verktøy for vurdering av sumvirkninger av arealutvikling; og 5) mangel på kapasitet og kompetanse i kommunene.

Tema
Bygg og anlegg
Naturmangfold
Transport
Arealplanlegging
Mat, jord- , skog- og havbruk
Bærekraftig verdiskapning og sirkulærøkonomi
Innkjøp

Hovedmål: «Risør kommune skal sette naturmangfoldet på den lokalpolitiske dagsorden, og bevare naturen og landskapet på en måte som gjør at kommende generasjoner får like stor nytte og glede av det som vi gjør i dag.

Delmål	Sånn gjør vi det
En streng prioritering på gjenbruk av eksisterende nedbygd areal.	Ved forslag til reguleringsplaner og byggesaker skal Risør kommune prioritere ombygging og transformasjon, for så langt det lar seg gjøre unngå å tillate utbygging i urørt natur.
Unngå nedbygging av verdifulle naturarealer, for eksempel skog og myr.	Vi skal konsentrere utviklingen rund byen- og tettstedene i kommunene. Minimum 90 % av oppføring av nye boliger skal skje innenfor eksisterende sentrum og lokalsentre.
Få økt kunnskap og kompetanse om naturmangfold.	Vi skal være en pådriver for utvikling av regionale kompetansenettverk på naturmangfold, og samarbeide med andre kommuner og myndigheter for kunnskapsutvikling, læringsnettverk og utvikling av gode styringsdata og miljøinformasjon. Dette innebærer etablering av nye miljødata, utarbeide felles verktøy og planer for å bedre ta hensyn til samspillseffekter mellom klimatiltak, arealbruk, ressursforvaltning og naturforvaltning.
Få økt kunnskap om naturtyper og naturverdier i kommunen	Gjennomfører naturtypekartlegging og utarbeide kommunedelplan for naturmangfold i tråd med Miljødirektoratets veileder om kommunedelplan naturmangfold
Forvalte og ivareta områder med viktige naturverdier	Oppfordre og stimulere til vern, skjøtsel og restaurering av viktige naturtyper og naturverdier. Bruke nasjonale og regionale tilskuddsordninger. Forvalte og ivareta kommunens egne eiendommer som har viktige naturverdier, som for eksempel myr, kystlynghei og slåttemark.

59 % av alle klimagassutslipp i Risør kommer fra vei- og sjøtrafikk.

TRANSPORT

HOVEDMÅL, DELMÅL OG TILTAK

Tema
Bygg og anlegg
Naturmangfold
Transport
Arealplanlegging
Mat, jord- , skog- og havbruk
Bærekraftig verdiskapning og sirkulærøkonomi
Innkjøp

Hovedmål: «Gjennom målrettet transporttiltak skal Risør kommune bidra til en betydelig reduksjon av klimagassutslipp»

Delmål	Sånn gjør vi det
Flere gående og syklende	Vi skal tilrettelegge for mer gang- og sykkelsti og gjøre det lettere å komme med buss, sykkel og gange til skolene. Vi skal innføres parkeringsrestriksjoner ved kommunale arbeidsplasser, og vi skal tilrettelegge mer for sykkelparkering og ladestasjoner for el-sykkel
En foregangskommune innen utfasing av fossilt drivstoff på all kommunal transport	Alle nye tjenestebiler som kjøpes skal, med unntak av biler for beredskapsformål, være fossilfrie. Eldre dieslbiler som ikke er klare for utskifting skal så langt det lar seg gjøre kjøres på biodiesel.
Mindre fossilt drivstoff for private biler	Vi skal tilrettelegge for utbygging av ladeinfrastruktur for privatbilisme og private båter.
Flere reiser med kollektive, og helst el-baserte løsninger	Vi skal samarbeide med fylkeskommunen, AKT, og regionale busselskapene for utvikling av nye alternative kollektivløsninger. Risør kommune skal tilrettelegge for ladepunkter for kollektivløsninger.

AREALPLANLEGGING

HOVEDMÅL, DELMÅL OG TILTAK

Arealbruk og nedbygging er den viktigste årsaken til tap av natur. Kommunene er landets viktigste arealforvaltere.

Boområder med god tilgjengelighet til butikk, skole, fritidstilbud og naturterreng vil redusere klimagassutslipp, men også gjøre Risør som bokommune mer attraktiv, og bidra til en økt bruk av lokale tjenester.

Tema
Bygg og anlegg
Naturmangfold
Transport
Arealplanlegging
Mat, jord-, skog- og havbruk
Bærekraftig verdiskapning og sirkulærøkonomi
Innkjøp

Hovedmål: «Risør kommune skal gjennom arealplanlegging som legger vekt på fortetting og grøntstruktur, bidra til å redusere klimagassutslippene, unngå nedbygging av natur, og sikre at kommunen kan levere bedre og mer bærekraftige tjenester.

Delmål	Sånn gjør vi det
Redusere transportbehov, og utvikle mer attraktive bo-områder.	Boområder med god tilgjengelighet til kollektivtilbud, butikk, skole, og idrett / fysisk aktivitet skal prioriteres i kommuneplaner, reguleringsplaner og byggesaker. Gjenbruk av allerede nedbygd areal skal alltid prioriteres. I kommunens egne bo- og byggeprosjekter skal transportbehov og arealbruk vektet tungt.
Redusert fotavtrykk	Gjennom gode arealstrategier og utøvelse av planmyndighet skal Risør kommune redusere det totale området som i dag enten er nedbygd eller satt av til bebyggelse. Ved nybygging skal bolig og næring prioriteres fremfor fritidsformål
Økt kunnskap om muligheter innenfor klima, miljø og natur.	Samtlige ansatte, og særlig de som håndterer plan- og byggesaker, skal få mulighet til å gjennomføre kompetansehevingstiltak innenfor temaene klima, miljø og natur.
Legge arealregnskap og kunnskap om naturtyper og naturressurser til grunn for all arealplanlegging.	Vi skal være en aktiv samarbeidspartner og pådriver for uttesting og utvikling av nye verktøy. Inkludert arealregnskap, naturregnskap, klimakalkulatorer og verktøy for å planlegge naturrestaurering og naturbaserte løsninger i en helhetlig regional utvikling. For deretter å legge kunnskapen til grunn for utvikling i Risør.
Mer bruk av grønne tak, blågrønne strukturer og andre løsninger som integrerer natur i bebygde områder.	I plan- og byggesaker skal kommunen aktivt benytte og kombinere arealformål, hensynssoner, bestemmelser og retningslinjer for å ivareta en god grøntstruktur.

MAT, JORD-, SKOG- OG HAVBRUK

HOVEDMÅL, DELMÅL OG TILTAK

Risør har et stort potensial knyttet til å utvikle mer sjørettet næring og havbruk. Med nasjonalparker på hver vår side har vi et mulighetsrom som trolig ikke er utnyttet.

Tema

Bygg og anlegg

Naturmangfold

Transport

Arealplanlegging

Mat, jord-, skog- og havbruk

Bærekraftig verdiskapning og sirkulærøkonomi

Innkjøp

Hovedmål: Risør kommune skal legge til rette for at det produseres nok mat på en effektiv og bærekraftig måte med lavt naturinngrep, og som gir lavest mulig utslipp av klimagasser i kommunen.

Delmål	Sånn gjør vi det
Økt produksjon og bruk av kortreist mat i kommunen.	Vi skal støtte lokale initiativ til produksjon og salg av kortreist mat, og så langt det lar seg gjøre velge kortreist mat ved innkjøp av mat til arrangementer.
Unngå nedbygging av matjord.	Matjord skal ha et spesielt vern i arealplanleggingen og ikke bygges ned.
Økt kunnskap og kompetanse.	Vi skal oppfordre til nyskapning og nye tilnærminger for mulige tiltak for energieffektive og miljøvennlige løsninger og økt opptak av CO ₂ i skog og andre landarealer gjennom kunnskapsformidling, kunnskapsnettverk, gode støtteordninger og en aktiv oppfølging av bedrifter som ønsker å skape utvikling i denne retningen.
Aktiv bruk av marine næringsarealer og for bærekraftig utnyttelse av havressurser.	Det skal gjennomføres en kartlegging og strategi knyttet til utnyttelse marine næringsareal, og Risør kommune skal delta aktivt i regionale kompetansenettverk.

BÆREKRAFTIG VERDISKAPING OG SIRKULÆRØKONOMI

HOVEDMÅL, DELMÅL OG TILTAK

En grønn arbeidsplass er en arbeidsplass hvor det er fokus på effektiv verdiskaping innenfor en økologisk bærekraftig ramme, gjennom fokus på innhenting av bærekraftig høstede/produserte ressurser, en ressurseffektiv og miljøvennlig produksjonsprosess, og at produktet samt avfall fra produksjonsprosessen i størst mulig grad er gjenanvendbart.

Tema

Bygg og anlegg

Naturmangfold

Transport

Arealplanlegging

Mat, jord- , skog- og havbruk

Bærekraftig verdiskaping og sirkulærøkonomi

Innkjøp

Hovedmål: Risør kommune skal være en kommune som setter fokus på bærekraftig verdiskaping, grønne forretningsideer og som fremmer mulighetene for etableringer og utvikling av næringsliv med en sterk miljøvennlig profil.

Delmål	Sånn gjør vi det
En bærekraftig arealutnyttelse for vekst i næringslivet.	Vi skal fortette, gjenbruke og utnytte eksisterende næringsarealer. Ved utvikling av nye næringsområder skal ivaretagelse av naturverdier og karbonrike masser stå i fokus gjennom kompenserende tiltak, og strenge krav til energieffektive og naturskånsomme løsninger, gjennom reguleringsplaner og i byggesaker.
Besøksnæringen i Risør skal vokse på en måte som sikrer at vi ivaretar våre naturressurser for fremtidens generasjoner	Vi fortsetter arbeidet med å utvikle Risør som en bærekraftig destinasjon og å oppnå merket for bærekraftig reisemål fra innovasjon Norge.
Næringslivet i Risør skal bli mer konkurransedyktig, og jobbe sammen med kommunen mot netto nullutslipp innen 2030	Vi skal være en aktiv samarbeidspartner og pådriver for å utvikle nye, og bygge videre på eksisterende nettverk med mål om inspirasjon, samarbeid, og konkrete tiltak for å bidra til en mer bærekraftig utvikling.
Et aktivt handelssentrum i Risør	Vi skal fortsette å styrke handelsnæringen og legge til rette for samarbeid og utvikling i Risør sentrum.
Næringslivet i Risør skal være innovativ og vi vil se nye grønne arbeidsplasser, og det skal skapes nye arbeidsplasser i Risør basert på sirkulærøkonomi.	Vi skal oppfordre til nyskapning gjennom kunnskapsformidling, gode støtteordninger og en aktiv oppfølging av bedrifter som ønsker å ta del i den grønne omstillingen.

INNkjØP

HOVEDMÅL, DELMÅL OG TILTAK

Grønne innkjøp handler om grundig behovsvurdering knyttet til innkjøp, sirkulærøkonomi, og kjøp av varer og tjenester med en lav klima- og miljømessig påvirkning i levertiden, sammenlignet med varer og tjenester som ellers ville blitt kjøpt.

Tema
Bygg og anlegg
Naturmangfold
Transport
Arealplanlegging
Mat, jord- , skog- og havbruk
Bærekraftig verdiskapning og sirkulærøkonomi
Innkjøp

Hovedmål: Innkjøp skal være et sentralt verktøy for å nå kommunes klimamål. Gjennom klare retningslinjer og krav skal den enkelte bestiller og behovshaver enkelt ta grønne valg.

Delmål	Sånn gjør vi det
Sette fokus på innkjøp som et virkemiddel for å nå kommunens klima- og miljømål, og legge til rette for bruk og forvaltning av ressurser som bidrar til reduksjon av klimagassutslipp gjennom innkjøp.	Vi skal utarbeide en grønn innkjøpsstrategi i samråd med grønn innkjøpsstrategi for Østre Agder, med konkretisering av hvordan Risør skal praktisere klima- og miljø i anskaffelser med kvalifikasjonskrav, kravspesifikasjoner og i tildelingskriterier.
Færre innkjøp og økt fokus på sirkulærøkonomi	Før alle innkjøp gjennomføres skal det alltid undersøkes om tjenesten eller produktet som erstattes kan repareres eller ombrukes. Om produktet må erstattes skal det vurderes om det finnes brukte alternativer i egen organisasjon eller eksternt, eventuelt om det man ønsker kjøpt, kan leies. Om innkjøpet gjennomføres skal det, der det er relevant, brukes bidrag til sirkulærøkonomi som kvalifikasjonskrav, kravspesifikasjon eller tildelingskriterium.
Redusere klimagassutslipp der kommunen er kjøper av større bygge-prosjekter.	Vi skal alltid ha mål om utslippsfri /fossilfri byggeplass
Redusere klimagassutslipp fra transport i egen organisasjon	Alle kommunes kjøretøy skal være nullutslippskjøretøy innen 2026 og hele kommunens maskinpark skal være utslippsfri innen 2030
Alle som foretar innkjøp i Risør kommune har god kompetanse på gjennomføring av innkjøp, og kjenner godt til handlingsrommet i lover og regler for bærekraftig kommunale innkjøp.	Alle som gjennomfører innkjøp i Risør kommune har gjennomført kurs i innkjøp, og satt seg godt inn i mulighetsrommet for offentlige anskaffelser.

OPPFØLGING AV TILTAK

- ▶ Tiltakene skal rulleres årlig og innarbeides i kommunens Handlingsprogram og Økonomiplan med budsjett og klimabudsjett.
- ▶ Der vil det synliggjøres hvilke tiltak som skal gjennomføres når og til hvilken kostnad.
- ▶ Noen tiltak krever gjentakelse hvert år og blir en del av kommunens drift, mens andre tiltak blir gjennomført som enkeltprosjekt.
- ▶ Ved å legge tiltakene inn som en del av kommunens Handlingsprogram/Økonomiplan sikres det oppfølging av tiltakene, og de vil sees i sammenheng med kommunens øvrige satsinger.

